

Závěrečná zpráva projektu

Leden – prosinec 2021

1. Obsah a realizace programu „Ve dvou se to lépe táhne“:

V rámci dlouhodobého projektu provázeli **dospělí vyškolení dobrovolníci** (mentoři) ve věku 18-30 let sociálně znevýhodněné ohrožené děti a mládež ve věku 12 – 26 let. Klienty Lata, kteří se ocitli v obtížné životní situaci, v níž jim hrozilo riziko sociálního selhání a vyloučení z vrstevnických skupin. Naše cílová skupina se potýkala s problémy spojenými s vývojovým obdobím dospívání, často rovněž s nevhodným trávením volného času, nízkou schopností sociální adaptability a nízkým sebevědomím.

V pravidelné komunikaci s mentoringovými dvojicemi byli **odborní pracovníci**, kteří supervizně vedli dobrovolníky ve vztahu s klientem a v případě potřeby navazovali klienta v rámci poradenství na další odborné služby – terapie, doučování, podpora v oblasti zaměstnávání.

S rodiči byla v kontaktu **poradkyně pro rodiče**, která jim poskytovala potřebné informace o službách a zejména psychickou podporu v období změn plynoucích z vládních opatření, která dopadala na rodiny nejvíce.

Změna, které projektem dosahujeme, spočívá v rozvoji psychosociálních dovedností, schopnosti navazovat a udržet si zdravé vztahy a v rozšíření obzorů klienta, což pomáhá v odklonění rizikové situace či ohrožení životní dráhy klienta. V druhotném dopadu mentoringový program posiluje rozvoj kompetencí také u mladých dobrovolníků. U obou program podporuje pocit sounáležitosti.

2. Způsob hodnocení úspěšnosti programu:

K vyhodnocování projektu dochází kontinuálně při pravidelných poradách, dále při cílených hodnotících rozhovorech se všemi zúčastněnými včetně sebehodnocení klientů i hodnocení pracovníků samotných a z analýzy zpráv dobrovolníků ze schůzek s klienty.

Kvantitativní ukazatele:

Stanovené kvantitativní ukazatele	Výstupy za rok 2021
<ul style="list-style-type: none">Předpoklad 75 klientů	60 klientů
<ul style="list-style-type: none">Předpoklad 3 klienti s trvalým bydlištěm na území Prahy 3 v roce 2021	3 klienti
<ul style="list-style-type: none">Předpoklad 70 dobrovolníků	56 dobrovolníků z toho 2 s bydlištěm na Praze 3

Kvalitativní ukazatele:

- U zapojeného klienta ve vztahu s dobrovolníkem - mentorem minimálně půl roku vnímají dotazování (klient, dobrovolník, rodič, pracovník) posun nejméně v jedné z definovaných kompetencí:**

název kompetence		popis projevu chování/myšlení
praktické dovednosti		posun ve schopnosti něco zorganizovat, zařídit, vyjednat, zapojovat se do programu schůzek; posun v orientaci po Praze, v MHD nebo v časové orientaci; posun v aktivním trávení volného času mimo schůzky s dobrovolníkem
psychosociální dovednosti	vztah k druhému	Posun v respektu vůči druhé osobě, v projevech slušného chování a seberegulaci (schopnost omluvit se, zmírnění projevů agrese, vulgarity, manipulace) respektování tempa, přání, potřeb, hranic a názorů druhého; posun v projevech zájmu o druhou osobu - dotazování se; zlepšení vztahu s kamarády
	vztah k sobě samému	posun ve vnímání sebe sama; posun v sebevědomí; posun ve schopnosti samostatně se rozhodovat a přijímat zodpovědnost za svá rozhodnutí; posun v sebereflexi; posun v osamostatnění se od rodičů; zmírnění nežádoucího chování vůči sobě samému (sebeпоškození, vysoká očekávání od sebe sama, poruchy příjmu potravy, experimentování s návykovými látkami, nezdravé užívání sociálních sítí)
	komunikace	posun ve schopnosti vyjádřit se, formulovat své názory, potřeby; rozmluvení se, posun ve schopnosti začít téma; posun ve schopnosti reagovat na druhého a vést dialog

Z rozhovorů se všemi zmíněnými vyplynulo, že u klientů zapojených 0,5roku a více ve vztahu s mentorem:

- u 86% klientů uvedl posun v alespoň 1 oblasti alespoň 1 z dotazovaných
- 81% klientů reflektovalo posun sami na sobě

Praktické dov.	40
Vztah k sobě	17
Vztah k druhému	37
Komunikace	53

Z četnosti uváděných posunů vyplývá, že **nejvíce vnímali dotazovaní posuny ve schopnosti komunikace a v praktických dovednostech - díky mentoringu se mladí lidé dostali ven, museli si znovu začít plánovat a organizovat svůj čas, komunikovat s lidmi - někam dojet, něco objednat apod.**

Naopak **propad jsme zaznamenali uvádění posunu ve vztahu k sobě samému**, což připisujeme **dlouhému období neustálých změn a náporu na psychiku**, mladí lidé a rodiny se museli několikrát zorientovat v nové situaci, v tomto směru **nešlo posilovat kompetence, ale naopak se jednalo o udržení stávajícího stavu bez propadu.**

2. Z analýzy zpráv od dobrovolníků ze schůzek s klienty, kterou zpracovává externí firma, vyplývá následující:

- s přibývajícím počtem schůzek roste sebevědomí klienta na úroveň „zdravého sebevědomí“. Naopak klienti s počtem schůzek do 10 jsou častěji buďto až moc sebevědomí nebo se shazují / nevěří si.

- Klienti mající 10 a více schůzek mají častěji zájem o témata dobrovolníka a vedou s ním společný dialog, což ukazuje rozvoj důvěry a navazování podpůrného zdravého vztahu
- Klienti s 21 – 30 schůzkami zařizují věci mimo Latu častěji, což ukazuje na schopnost přenesení organizování a zařizování svých vlastních věcí v běžném životě po zkušenosti se zapojováním se do vymyšlení programu schůzek v Latě

Specifické znaky projevovalo období 1. vlny covidu v ČR:

- Během tohoto období **klienti méně často reagovali na to, o čem mluví dobrovolník** (značí přetížení klientů a menší kapacitu vztahovat se k druhé osobě)
- Klienti si během Covidu **méně věřili a častěji se shazovali** (17 % vs 10 % v období mimo covid)
- Během Covidu **se zlepšily vztahy v doma** (byli víc v kontaktu s rodiči, víc se o sebe zajímali, vztahové záležitosti se víc řešily), co se však **zhoršilo, jsou vztahy s kamarády**. Mimo covid mělo 41 % klientů dobré vztahy s kamarády, během covid období to bylo jen 28 %.
- **V post-covidovém období naopak pozorujeme zhoršení vztahů doma**, což ukazuje, že nápor na psychiku se projevuje až po určité době, kdy člověk odolává.

3. Kromě konkrétních posunů v dovednostech docházelo díky zapojení klienta v programu k následujícímu:

- **Byl vytvořen bezpečný prostor pro rozvoj zdravého vztahu s dobrovolníkem, v rámci nějž mohli klienti zažít přijetí, podporu, důvěru, otevřenost, možnost dělat chyby a poučit se z nich a napravovat je (způsob řešení konfliktních situací či problémů) – dochází tak ke korekci citové vazby (teorie attachmentu)** Klienti často pocházejí z prostředí, kde si museli vytvořit stereotypní vzorce reagování, které ovlivňují jejich schopnost navazovat a udržet si zdravý vztah. Okolím na tyto vzorce chování často reaguje odmítnutím či obranou.
- **Klienti poznali nové alternativy trávení volného času.**
Tím, že spolu dvojice tráví čas aktivně, dochází k rozšiřování obzorů, klienti pak na stejná místa, kde byli s dobrovolníkem, berou třeba své rodiče nebo kamarády. Pozitivní vliv na socializaci má také to, že mezi kamarády mají o čem vyprávět – mají zajímavý zážitek.
- **Klienti se lépe zorientovali v nabídce škola a na trhu práce, i v kontaktu s institucemi**
Pokud je to potřeba klienta, dvojice spolu vyhledávají a navštěvují dny otevřených dveří, nebo vyhledávají v inzerátech brigádu, píšou životopis apod.
- **Byla podporována síť spolupracujících organizací a odborníků**
Jsme součástí odborné sítě organizací a institucí, které spolu vzájemně spolupracují. Patří mezi ně OSPOD, školní psychologové, terapeuti, psychiatři, ostatní neziskové organizace, instituce náhradní rodinné péče. **Jsme iniciátory setkání Otevřené skupiny organizací pracujících s dětmi, mládeží a rodinami** v Praze a nejbližším okolí, v roce 2021 se uskutečnilo kvůli opatřením pouze jedno podpůrné setkání **15 organizací online**.

4. U dobrovolníka zapojeného v programu rok a více vnímají dotazování (dobrovolník i pracovníci) posun alespoň v jedné mentorské dovednosti z oblasti soft skills na vyšší úroveň.

Z rozhovorů vyplynulo, že se u dobrovolníků zapojených do mentoringového programu 1rok a více:

- **VŠICHNI dobrovolníci u sebe vnímali posun v některé z definovaných oblastí**
- **U 80% těchto dobrovolníků vnímali posun alespoň v jedné oblasti všichni 3 dotazovaní, což je významný nárůst oproti roku 2020 64%**

Posuny v kompetencích u dobrovolníků - četnost uváděných posunů obecně pracovníky i dobrovolníky:

Tvořivost	23
Hranice	45
Sebereflexe	39
Komunikace	38

3. Udržitelnost programu a přínos pro Prahu 3 - zhodnocení:

Program Ve dvou se to lépe táhne je jedním ze tří programů práce s dětmi, mládeží a rodinami v organizaci Lata, programy jsou navzájem dostupné, v případě potřeby může klient čerpat více podpory.

I v době opatření, která omezovala možnost setkávání, se nám podařilo mentoringové dvojice udržet. Přešli jsme společně do online setkávání nebo delších telefonátů. **Omezená byla možnost nábory nových klientů a dobrovolníků** – potřebujeme obě strany velmi dobře poznat, což pouze online kontakt neumožní. Zaregistrovali jsme také přetížení rodin u spolupracujících pracovníků, **často se řešily krizové situace a Mentoring nebylo možné navazovat, proto jsou statistická čísla nižší oproti předpokladu.**

Více jak polovina klientů přichází do programu z vlastní iniciativy nebo na doporučení psychologa, psychiatra či pedagoga. Program tak zachytává mládež a rodiny ještě dříve než problémy v rodině vygradují a rodina je nucena řešit situaci pomocí systému sociálních služeb. Druhá polovina klientů naopak přichází na doporučení jiných NO, OSPOD, výchovných či pobytových zařízení. V tomto případě se ukazuje, že program je velmi vhodným doplňkem těchto služeb, protože mladým klientům poskytuje na rozdíl od ostatních pohled a podporu vrstevníka ne „dospěláka, který mi radí, co bych měl a neměl“. Efekt programu je postaven na navázání vrstevnického vztahu založeného na důvěře, která je v období puberty vůči rodičům a autoritám problematická.

Praha 17.1. 2022

Zpracovala:

Mgr. Monika Drahošová
Vedoucí programu Ve dvou se to lépe táhne

Markéta Ježková
Ředitelka organizace